

<http://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2009:724>

SFS-numros · 2009:724 · [Sika registeros](#)

Laaga (2009:724) themmune beskide folkenna ta beskidefolkengo tšimbenna

Ministeriumos: Kulttuuriakosaakengo Ministeriumios

Diino: 2009-06-11

Starkiba sikado: džin SFS 2019:938

Aro džoor: 2010-01-01

Saaruno vollibosko tšuuviiba 1 § Dauva laaga arruvela vollavitika tšuuviibiengo biñibi themmune beskide folkenna, themmune beskide folkengo tšimbenna, fallibiako thaanenna ta horttibosta te rikkaves beskide folkengo iego tšimb aro fallibiakotšenstakiire ta dömmako beññibi elle aro phurane komujengo faaliba/omsorga. Dauva laaga arruvela nii vollibosko tšuuvubi sar douva hin aulo följime/pherdime. Laaga (2018:1367). 2 § Themmune beskide folke aahñena bibolde/juude, romane (Kaale), saame, sveittikafintikaane tornedaale ajasaaves sar Sveittko them hin phandidas pes aro Europako Themmengo Tšetibosko europakuuno grensavitiko sömsiba ta siilibosko anglal svaariba beskide folkengo (SÖ 2000:2) ta aro europakuuno botnoskohorttibiengo liinjalo sömsiba partjano thaanakiire (rigiakuuno)-elle beskide folkengo tšimbenna (SÖ 2000:3). Aro tšimbengo laaga (2009:600) hin tšeeknime themmune beskide folkengo tšimbi soo aahñena fintika, jiddisch, meänkieli, romani chib (tšimb) ta saami. 3 § Thaanakiire- ta partjikaane elle rigiakuune vollavitika aahñena anglal svaarime te del džaaniba themmune beskide folkengo gruppenge lengo horttibienna ta saaruno vollibosko anglal svaaribosta jakkes sar dauva laaga phennela. Itñlaagimes themmune vollavitika tšenstikaane koonengo anglal svaariba ta butti ñunjula beskide folkengo saaki elle beskide folkengo tšimbi. Laaga (2019:938). 4 § Aro tšimbengo laaga (2009:600) hin phenlo te saaruno themmes hin froolaagime anglal svaariba te siilaves ta fendaves themmune beskide folkengo tšimbi. Saaruno them hyövyla fendaves themmune beskide folkengo vojiba te rikkaves apre ta barjaves lengo kulttuuros aro Sveittiko them. Kentengo horttiba te barjaves lengo kultturikaano identiteettos ta lengo vojiba te rakkaves lengo iego tšimb hyövyla froolaagimes anglaves. 5 § Fallibiakovollakiire hyövyla del themmune beskide folkengo vojiba te lel dielos aro saaki so hin lengo kokare saaki/ ñunjula lenge, aja buut so hin vojime ta puñ beskide folkengo kokaro dikkiba/džinta aro doola puññibi. Fallibiakovollakiire hyövyla stelled barjime ñunnibi/mañkurno rakkibi, beskide folkengo gruppena jakkes te

KAALE

joon lena džaaniba beskide folkengo kammibienna ta dikkibienna kaana joon tšeerena fallibiakovollakiirengo dömmi saakenna. Laaga (2018:1367). 5 a § Fallibiakovollakiire hyövyna froolaagimes fendaven kentengo ta ternengo vojiba te lel dielos aro daala tšetano mañkurno ñunnibi aro saaki so ñunjula lengo dživiba ta paruves blanketti jakkes te kenti ta terne voipuvehas lel apre lengo saaki ta lel dielos. Laaga (2018:1367). 5 b § Thaane ta rigiakuune partjibi hyövyna tšeeres penge beskide folkengo horttibiako politiikiako dikkibi ta rigibosko ringi. Džaaniba daala dikkibienna ta rigibosko ringi so hin aulo dikkime tšihkoneske aro angluno stedos hyövyła aaven biñime doola tšenstakiirenge koonen hin anglal svaariba te följaves doolengo pherdiba jakkes sar hin rannime aro artiklos 20 §. Laaga (2019:938). Fintikaane thaane/rigiakuune fallibi 6 § aañhena Botkyrka, Eskilstuna, Gällivare, Hallstahammar, Haninge, Haparanda, Huddinge, Håbo, Kiruna, Köping, Pajala, Sigtuna, Solna, Stockholm (Baro Fooros), Södertälje, Tierp, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Uppsala, Älvkarleby, Österåker, Östhammar ta Övertorneå. Meänkieli thaane/rigiakuune fallibi aañhena Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala och Övertorneå. Saamiako thaane/rigiakuune fallibi aañhena Arjeplog, Arvidsjaur, Berg, Gällivare, Härjedalen, Jokkmokk, Kiruna, Lycksele, Malå, Sorsele, Storuman, Strömsund, Umeå, Vilhelmina, Åre, Älvdalen och Östersund. 7 § Vaure thaane sar daala, phenlo aro artiklos 6 § voipula paale lengo roodipa lel itñlaaga rigiakuune thaanavitiko fallibosko stedos aro fintikaano, meänkieli elle saami. Parlamentosko falliba tšeerela dömmös dotta ke thaan voipula aavel ajasaavo partjano/rigiakuuno thaanavitiko fallibosko stedos. Ke thaan kammela džal auri datta Parlamentosko fallibiako dömmösta, joon vojuvena tšeeres douva bi dooleske kaana doi hin froolaagime phaare doñ. Parlamentosko falliba vojuvela tšeeres thaanesko laagavitika biñibi sankibiesta ta auri džaabenesta aro fallibiakovollakiiresko rigiatta/partjibiatta. Laaga (2018:1367). Horttiba te rakkaves fintiko tšimb, meänkieli elle saami tšimb mañkar tšenstakiire 8 § Jekkuros hin horttiba te rakkaves fintiko tšimb, meänkieli ta saami tšimb aro lengo muiano elle rannavitika sankibi fallibiako vollakiirensa/tšenstakiirensa koonengo hilo elle partjano phuujiakiro rigia ta buttiako tšeeriba hin it beskide folkengo gruppiengo fallibiako thaanensa. Dauva doogila aro ajasaavo saaki, kai jekkurno hin dieleskiiro/-i elle naaluno/-i, aro saaka so hin sankime fallibiako thaanensa. Ke jekkuros kammela te rakkaves fintiko tšimb, meänkieli elle saami tšimb, hin tšenstakiires anglal svaariba te rakkaves lessa/lassa it tšimbessa. Jekkuros koones naa juridikaano jelpiba/ saakako traadiboskiiros hin nii horttiba te lel peske, kaana jou/joi douva puñhela rannime risiba saakako dömmösta ta doola saakenna soske douva dömmös hin diino fintiko tšimbeha, meänkieli elle saami tšimbeha. Tšenstakiiren hin anglal

KAALE

svaariba te saarunes kammel sankaves jekkurne lengo kokare tšimbeha. 9 § Auri aro fallibosko thaanengo rigia hin jekkurne horttiba te rakkaves fintiko tšimb, meänkieli ta saami tšimb lengo muijano ta rannime sankibiessa fallibiakothaanengo saakiensa kai jekkurno hin dieleskiiro/-i elle naaluno/-i, ke lesko/lako saaki hin vojime te rikkaves personaalensa koonen hajuvana beskide folkengo tšimb. 10 § Jekkurnes hin alti horttiba te rikkaves rannime sankibi fintiko tšimbeha, meänkieli ta saami tšimbeha Parlamentosko Ombudsmanneha ta Frootikkibosko Ombudsmanneha. It̄hlaagimes jekkurnes hin horttiba te rikkaves rannime sankiba Horttiboskokansleressa, Sastiboskosaakengokassessa, Themmuno Presiboskotšenstessa ta Buttiakoliiniboskotšenstessa kaana jekkurno hin dieleskiiro/-i elle naaluno/-i. Laaga (2018:1367). 11 § Fallibiakotšenstikaane hin anglal swaariba dotta te mañkar personaale hin ajasaave personaale koon hajuvana fintiko tšimb, meänkieli ta saami tšimb kaana douva hin hyövime aro jekkurnosko sankiba tšenstakiirensa. 12 § Falliboskotšenstakiire hin vojime te dömmaves froolaagi tiiji ta stedi kaana joon lena arre jekkurne frende koonen rakkena fintiko tšimb, meänkieli ta saami tšimb, jakkes leen hin nii horttiba te tšuuven froolaage bañbosko tiiji kaana joon swaarena daala tšimbessa. Horttiba te rikkaves fintiko tšimb, meänkieli ta saami tšimb aro tingi/dömmako beññiba. 13 § Douva koon hin dieleskiiro/-i elle naaluno/-i aro fallibiako dömmöskobeññiba, tingiesko dömmöskobeññiba, phuujiakiiro- ta trystalo thaanesko dömmakobeññiba elle hyönosko dömmakobeññiba, koonesko hilo elle pañ dielesko dömmengopartjiba hunjula aro daala thaane Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala ta Övertorneå leen hin horttiba te rikkaves fintiko tšimb, meänkieli ta saami tšimb kajo saakiako vastiba, ke dauva saaka hin sankime daala thaanensa. It̄hlaagimes hin saamiako tšimbessa aro ajasaavo dömmakobeññiba koonesko hilo elle pañ dömmakopartjiba hunjula daala thaane Arjeplog, Gällivare, Jokkmokk elle Kiruna, ke dauva saaka hin sankime daala thaanensa. Horttiba te rikkaves fintiko tšimb, meänkieli elle saamiako tšimb hunjula nii doola anglune dömmakobeññibi kai iek dömmös elle fallibiako saaki aavela bisveerime. Laaga (2010:943). 14 § Horttiba te rikkaves fintiko tšimb, meänkieli elle saamiako tšimb aro dömmakobeññibiako saaki arruvela 13 § horttiba te hanjaves arre saakakiirepatre ta rannime sannibi dauva tšimbessa, horttiba te lel saakakiirepatre so hunjula aro dauva saaka elle lel muijano risiba aro lesko/lako iego tšimb ta horttiba te aro muijano vastiba angle dömmakobeññiba rakkaves dauva tšimb. Dömmakobeññiba hyövyala risaves saakakiirepatre ta rannime sannibi apo sveittiko tšimb, ke douva naas reendiges bihyövime. Niina vauro dieleha (saarunes)hyövyala dömmakobeññiba frestaves te rikkaves beskide folkengo tšimbe aro lengo dieleskiirosko/-eski elle lengo naaluneske/-eski. Aro saare saaka kai rikkina fintiko tšimb, meänkieli elle

KAALE

saamiako tšimb are dōmmakobeññibi jakkes sar 13 § phennela hin dieleskiiros/-i elle lesko/lako naaluno/-i, koones naa na aañhela juridikaano jelbiba, horttiba te lel paale postiba dōmmōs ta dōmmosko rannime doññibi risime aro lesko/lako tšimb. 15 § Douva koon kammela te rikkaves fintiko tšimb, meänkieli elle saamiako tšimb aro lesko/lako saakako vastiba aro dōmmakobeññiba 13 § hyövyla kammes dauva kaana lesko/laki saaka byryvela elle kaana dieleskiiro/-i angluno var byryvela rakkavel aro saaka. Risibosko puññiba jakkes sar hin phenlo aro 14 § tritto partjiba hin hyövime stelles kajo iek kurkesko tiija dotta kaana dōmmos hin diino džaanime, ke ajasaavo puññiba naa na aulo sikide kajo dauva saakako vastibosko tiija. Ke dauva puññiba te rikkaves beskide folkengo tšimb elle te lel risiba aavela paale dauva diino angluno elle vauro partjibiako tiiji, hin douva vojime te niekaves (kharaves). Ajasaavo puññiba hin nii vojime te niekaves, kaana hin reendigo, te douva hin tšerto aro bango mieniba. 16 § Ke dieleskiiros/-i elle lesko naaluno/-i hin horttiba te rikkaves (rakkes) fintiko tšimb, meänkieli elle saamiako tšimb aro dōmmakobeññiba, hin hyövime te lel iek risiboskiiros jakkes sar hin phenlo aro daala laagakiire biñibi 5 kap. 6-8 §§ ta 33 kap. 9 § dōmmōskobeññibosko laaga ta 50-52 §§ falliboskoprosessiatta diino laaga (1971:291). Fintiko tšimb, meänkieli elle saamiako tšimb aro naaluno skoola, džaanime vaure skoolibosko aktiviteetti ta phurane komujengo omsorga 17 § Jekkurnesko horttiba te aaves diino naaluno skoola ta vaure skoolibosko aktiviteetti aro fintiko tšimb, meänkieli elle saamiako tšimb hin vollime aro 8 kap. 12 a § och 25 kap. 5 a § skoolako laaga (2010:800). Laaga (2018:1367). 18 § Iek thaan so hin fallibiakopartjiba hyövyla del, dooleske koon kammela vojiba te lel peske hilo elle baaro dielos doola tšenstenna ta faalibiako omsorga so hin diino arre aro phurano komujengo faalibosko tšensti ajasaave personaale koon hajuvena fintiko tšimb, meänkieli elle saamiako tšimb. Laaga (2018:1367). 18 a § Iek thaan so naa na hunjula aro ajasaave fallibiakopartjibi hyövyla del dooleske koon kammela vojiba te lel hilo elle baaro dielos lesko/lako tšenstenna ta omsorga so hin diino arre aro phurane komujengo faaliba ajasaave personalenge (faalibiako komujenge)koon hajuvena fintiko tšimb, jiddisch, meänkieli, romani chib (tšimb)elle saamiako tšimb, ke thaanes hin ajasaave tšimbako hajibosko komuja/personaale. Itñlaagimes hin anglal svaariba ajasaave thaane so hunjula fallibiakopartjiba kai hin iek ajasaavo tšimb savo hin phenlo vaure tšimbenna. Laaga (2018:1367). 18 b § Thaan so hin arre aro ajasaavo omsorga/faalibosko anglal svaariba so hin phenlo aro 18 ta 18 a §§ te lel aro lengo dikkiba phurane komujengo kammibi jakkes te lengo kultturaalo identiteettos aavela apre liinime. Laaga (2018:1367). 18 c § Thaanes hin anglal svaariba te del džaaniba dooles koon roodela jelpiba so hin arre rannime aro phurane komujengo omsorga/faaliba datta vojibosta te lel ajasaave tšensti ta faaliba so hin phenlo aro 18 ta 18

KAALE

a §§. Laaga (2018:1367). Nikki/auri liiniba 19 § Ke doori hin froolaagime doñ Parlamentosko fallibiake te den vollibosko džaaniba te varosaavo tšenstengo diinibosko offisos so tšeerela butti teelal Parlamentosko falliba hin liino nikki/auri dauva artiklosko pherdibosta 8 §. Itñlaagavitikes paale douva, kaana Parlamentosko falliba hin diias lova bipherdibosta aro partjiboske ta thaaneske lengo thaanakiire tšenstengo diinibosko anglal svaaribosta. Laaga (2019:938). Följiba/paalal dikkiba ta vaure ajasaave 20 § Fallibosko tšenstaboskiiresko anglal svaariba dauva laagako följibosta ta pherdibosta. Parlamentosko falliba dela vollakiire biñibi savo tšenstaboskiiros elle save tšenstaboskiire aañhena anglal svaarime daalengo följibosta. Dauva följibosko anglal svaariba naa mienila douva, te vaaknibosko anglal svaariba naas butte vaure tšenstibongiirensa. 21 § Tšenstabongiire hyövyna tiljimes den sikjibi, džaaniba ta vauro ajasaavo buttikaano jelpiba vaure fallibiakotšենstabongiirenge laagako pherdibossa.